

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA

Straipsnių rinkinys

ISSN 2335-8017

Leidinį sudarė:

KU Rekreacijos ir turizmo katedros lekt. Jurgita Raišutienė

Straipsnių rinkinio mokslinio komiteto nariai:

Prof. dr. Diana Šaparnienė

Prof. dr. Ramūnas Povilanskas

Prof. dr. Albinas Stankus

Straipsnių rinkinyje publikuojami straipsniai, kuriuose įvairių rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomųjų tyrimų rezultatai, rekreacijos ir turizmo plėtros aktualijų, tendencijų ir perspektyvų palyginamosios analizės Lietuvoje bei užsienio šalyse.

Straipsniai recenzuoti.

Straipsnių autoriai atsako už pateikiamą medžiagą.

2017 06 06. Apimtis 160 psl. Tiražas 60 egz.

TURINYS

KAIMO TURIZMO PLĖTROS LIETUVOJE SOCIOEKONOMINIAI VEIKSNIAI. Lekt. Jurgita Raišutienė, Viktorija Abromavičiūtė	4-18
SVEIKATOS TURIZMO SĄVOKOS TRAKTUOTĖ IR RAIŠKA. Prof. dr. Diana Šaparnienė, Vaiva Jablonskytė	19-27
AKTYVIŲ VANDENS PRAMOGŲ PLĖTRA LIETUVOJE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gabija Liaudanskytė	28-40
KAIMO TURIZMO PLĖTROS LIETUVOJE GAMTINIAI VEIKSNIAI. Lekt. Jurgita Raišutienė, Odeta Dženkauskaitė	41-55
BIRŠTONO KURORTO IR TRAKŲ KURORTINĖS TERITORIJOS LYGINAMOJI ANALIZĖ. Prof. dr. Ramūnas Povilanskas, Lauryna Macijauskaitė	56-67
INOVATYVIŲ TURIZMO PASLAUGŲ RINKINIŲ PLĖTRA BIRŽŲ IR PASVALIO RAJONŲ SAVIVALDYBĖSE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Martyna Avižonytė	68-80
PRIORITETINIŲ VANDENS TURIZMO TRASŲ INFRASTRUKTŪROS PRITAIKYMAS VIEŠIESIEMS POREIKIAMS: MINIJOS IR JŪROS UPIŲ ATVEJIS. Prof. dr. Diana Šaparnienė, lekt. Edgaras Vaškaitis, Aida Varanauskaitė	81-93
KLAIPĖDOS REGIONO GYVENTOJŲ SVEIKATINGUMO PASLAUGŲ POREIKIŲ ANALIZĖ. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Dovilė Jokūbaitytė	94-107
RENGINIŲ PASIŪLOS NERINGOS IR PALANGOS KURORTUOSE 2014/2016 METAIS ANALIZĖ. Lekt. Jurgita Raišutienė, Sigita Virbauskaitė	108-118
KOMUNIKAVIMO SU KLIENTAIS TOBULINIMO GALIMYBĖS KLAIPĖDOS KELIONIŲ AGENTŪROSE. Lekt. Jūratė Barauskaitė, Rūta Karlapavičiūtė	119-133
UAB „ATOSTOGŲ PARKAS“ PASLAUGŲ VERTINIMAS LANKYTOJŲ POŽIŪRIU. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Goda Sakalauskaitė	134-148
INOVATYVIŲ SPRENDIMŲ TAIKYMAS UAB „EXPO VAKARAI“ ĮMONĖS VERSLO PARODOSE KLAIPĖDOJE. Lekt. Edgaras Vaškaitis, Austėja Rimkevičiūtė	149-160

AKTYVIŲ VANDENS PRAMOGŲ PLĖTRA LIETUVOJE

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gabija Liaudanskytė

Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Rekreacijos ir turizmo katedra

edgaras.vaskaitis@gmail.com; gabija.liaudanskyte@gmail.com

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojama esama aktyvių vandens pramogų situacija Lietuvoje bei galimos plėtros galimybės. Įvade iškeliami problema, jog šiuo metu Lietuvoje trūksta duomenų apie aktyvių vandens pramogų sektorių, todėl nėra žinomos galimos plėtros kryptys.

Pirmojoje straipsnio dalyje analizuojami mokslinės literatūros šaltiniai, apibūrinantys kas yra aktyvios vandens pramos, pateikiama jų klasifikacija. Taip pat aptariami paslaugų ir paslaugų plėtros teoriniai aspektai. Antrojoje straipsnio dalyje aprašomi kokybinio tyrimo metu gauti duomenys. Atliekant tyrimą buvo taikyti aprašomosios situacijos analizės (teisinių/strateginių dokumentų ir esamos situacijos analizės) ir ekspertinio interviu metodai (nestruktūrizuotas atviras interviu). Analizuojant tyrimo duomenis buvo nustatyta, jog: aktyvių vandens pramogų pasiskirstymas Lietuvoje yra netolygus; didžiausia paslaugų koncentracija yra Pietryčių Lietuvoje; vandenlenčių parkai yra labiausiai paplitę Lietuvoje ir sudaro beveik pusę šio sektoriaus rinkos. Paslaugų teikėjai kaip pagrindines problemas įvardijo - sezoniškumą bei dažną įstatymų kaitą.

Straipsnio pabaigoje pateikiamos išvados, jog aktyvių vandens pramogų sektorius yra dinamiškai auganti turizmo sistemos sudedamoji dalis. Nors Lietuvoje yra pakankamai vandens išteklių ir galimybių vystyti aktyvias vandens pramogas, pastebima, jog turimas potencialas nėra pilnai išnaudojamas.

Raktažodžiai: aktyvios, vandens pramos, plėtros galimybės, plėtra Lietuvoje.

ĮVADAS

Aktualumas. Atlikus tyrimus paaiškėjo (THR, 2006), kad aktyvios vandens pramos yra dinamiškai augantis sektorius, kuris generuoja milijardus dolerių. Nustatyta, jog per ateinančius 10 metų sektorius vidutiniškai per metus augs dar po 11% (THR, 2006). Antra vertus, Lietuvos valstybės ilgalaikėje raidos strategijoje (2002) nustatyta, jog pramogų stygius mažina Lietuvos pramoginių paslaugų ir produktų konkurencingumą, o pats sektorius yra vienas labiausiai neišvystytų lyginant su kitomis Baltijos šalimis. Aktyvių vandens pramogų plėtra Lietuvoje galėtų prisidėti prie viso pramogų sektoriaus konkurencingumo didinimo.

Problematika. Iki šiol Lietuvoje aktyvios vandens pramos nėra reglamentuotos. Pagrindinis įstatymas, Lietuvoje reglamentuojantis visą turizmo sektorių - Turizmo įstatymas, neapibrėžia, kas yra aktyvios vandens pramos ir kaip jos turėtų būti plėtojamoms. Taip pat Lietuvos statistikos departamentas nepateikia jokių oficialių duomenų apie šio sektoriaus veiklos rodiklius. Dėl šios priežasties nėra tikslų duomenų nei kiek Lietuvoje yra tokių paslaugų teikėjų, nei kaip šis sektorius atrodo bendroje turizmo sistemos kontekste. Galima daryti prielaidą, jog aktyvias vandens pramogas daugiausiai teikia mažos ir labai mažos įmonės, kurios siūlo tik labai ribotą paslaugų spektrą ir dėl to nėra konkurencingos rinkoje.

Problema - nėra žinoma esama Lietuvos aktyvių vandens pramogų situacija, todėl nėra aiškios tikslinės šių pramogų potencialios plėtros kryptys. **Tyrimo objektas** - Aktyvios vandens pramogos Lietuvoje.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti aktyvių vandens pramogų sampratą;
2. Nustatyti paslaugų plėtrą formuojančius veiksnius;
3. Ištirti esamą aktyvių vandens pramogų situaciją Lietuvoje;
4. Nustatyti aktyvių vandens pramogų situaciją ekspertų požiūriu Lietuvoje.

Naudojami tyrimo metodai. Atliktas žvalgybinis tyrimas, siekiant išsiaiškinti esamą aktyvių vandens pramogų pasiūlą Lietuvoje. Analizuojant duomenis taikyti kokybinio tyrimo metodai – aprašomoji duomenų analizė ir ekspertinis interviu. Atliekant aprašomąją duomenų analizę buvo išnagrinėti teisiniai ir strateginiai dokumentai, reglamentuojantys aktyvių vandens pramogų plėtrą Lietuvoje, taikant geokoordinačių metodą, buvo nustatoma kiekvienos pramogų rūšies (remiantis pagal nustatytą aktyvių vandens pramogų klasifikaciją) teikėjų skaičius atitinkamoje Lietuvos teritorijoje. Nustačius pramogų paplitimą Lietuvos teritorijoje buvo atlikta gilesnė paslaugų teikėjų analizė. Ekspertinio interviu pagalba siekiama išsiaiškinti veiksnius, kurie daro įtaką aktyvių vandens pramogų plėtrai Lietuvoje bei sužinoti ekspertų nuomonę apie turimų išteklių panaudojimą, infrastruktūros būklę, pagrindines problemas bei galimas tolimesnes plėtros galimybes.

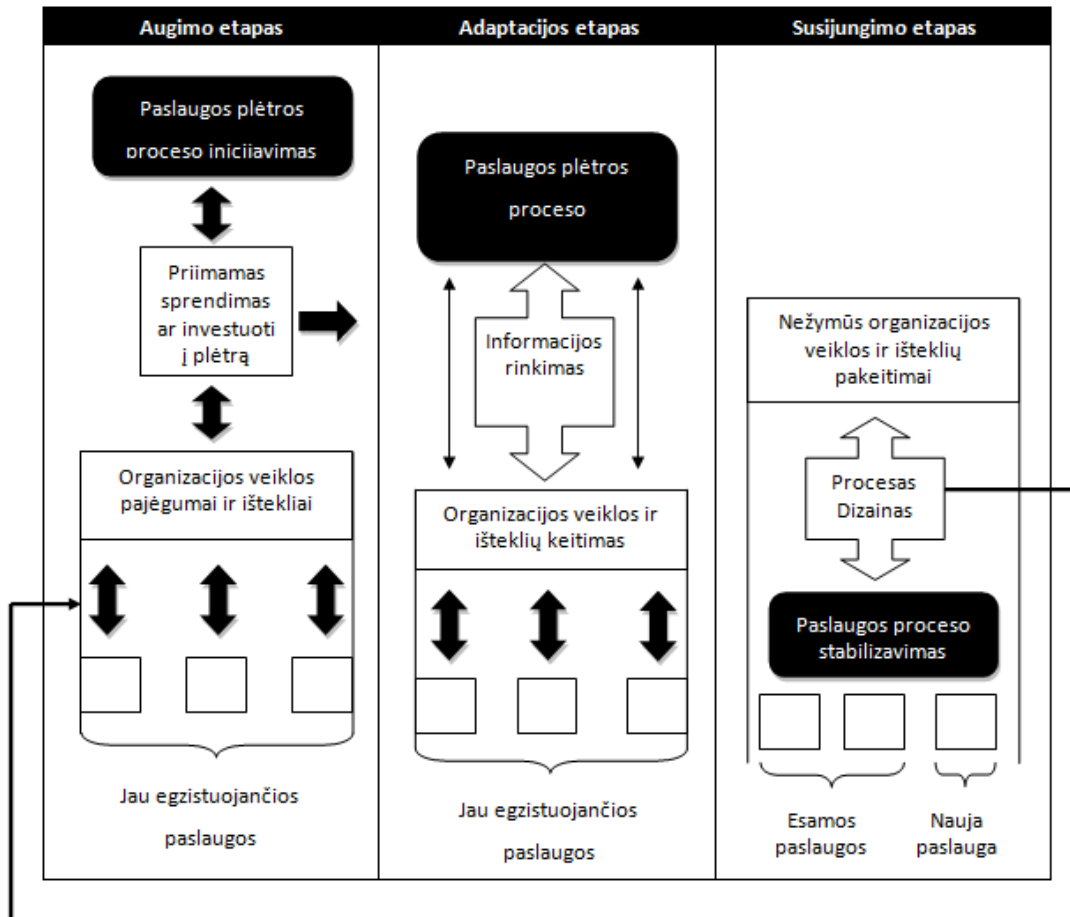
Paslaugų samprata ir paslaugų plėtros modeliai

Aktyvios vandens pramogos, pirmiausiai, turėtų būti suvokiamos kaip paslaugos. Pačią paslaugos sampratą apibrėžti yra itin sunku dėl pačios paslaugų įvairovės bei ją apimančių veiklų. Šiuolaikiniai paslaugos apibrėžimai akcentuoja, kad **paslauga – tai proceso ir rezultato sintezė**, nes yra **neapčiuopiamos veiklos ir prekės derinys**. Taigi, iki šiol nėra vieningo paslaugos apibrėžimo. P.Kotler ir K.L.Keller (2007) veikale „Marketingo valdymo pagrindai“ paslaugas apibrėžia kaip: „<...> bet kokia naudą ar veiklą, kurią viena šalis gali pasiūlyti kitai, pasižymi neapčiuopiamumu ir tuo, kad nėra nuosavybės rezultatas. Jos išraiška gali būti susieta ar nesusieta su fiziniu produktu.“ **Aktyvios vandens pramogos** yra pramoginio pobūdžio paslauga, kurią individas gali nusipirkti iš paslaugų teikėjų. Kita vertus, jei individas turi reikiamą įrangą, pramogų teikėjas jam tampa nereikalingas. Nors aktyvios vandens pramogos ir yra neapčiuopiamos, dažnai yra naudojama įvairi įranga, kuri yra būtina norint suteikti tokią paslaugą. Taip pat, nors aktyvių vandens pramogų rezultatas yra neapčiuopiamas, juo būtų galima įvardinti emocijas, kurias patiria vartotojas, paslaugų teikimo metu.

Paslaugos gamybos proceso metu dalyvauja ir klientas, kuris įsitraukdamas į šį procesą, gali daryti įtaką sprendimų priėmimui, jų pobūdžiui ar realizavimo formai. Ši paslaugų savybė yra itin svarbi, kadangi kiekvieną kartą aktyvi vandens pramoga gali būti vis kitokia. Jos suteikimo kokybei gali turėti įtakos vartotojo blogas nusiteikimas ar patirties trūkumas. Tai apsunkina tokių pramogų standartizavimą.

Kalbant apie **paslaugų plėtrą**, ji yra suvokiama kaip **procesas**, kurio metu vystoma paslauga - nuo jos idėjos iki jos atsiradimo rinkoje (Krishnan, Karl, 2001). Pasak autorių, V.Krishnan ir K. Ulrich (2001), vartotojų poreikių supratimas, konkurencinga aplinka ir paklausa yra pagrindiniai faktoriai, kurie nulemia paslaugos įvedimo į rinką sėkmę. Tipinė paslauga gali būti apibūdinama trimis dimensijomis: struktūros, proceso ir rezultato (Bullinger, Fähnrich, Meiren, 2003). Šios trys dimensijos, anot autorių, yra svarbios plėtojant paslaugas.

Dėl paslaugų heterogeniškos prigimties, plėtros procesas kiekvienu atveju gali būti kitoks. Pasak H.Bullinger, K.Fährlich ir T.Meiren (2003), teikiant tokios tipo paslaugas, didelę reikšmę turi 14 minkštųjų faktorių, kaip, pavyzdžiui, taikomos inovacijos, organizacinė struktūra, žmogiškųjų išteklių vadyba bei taikomos informacinės technologijos. Anot autorių, jei bent vienas iš šių rodiklių yra netinkamas ar neefektyvus, sėkminga paslaugų plėtra yra neįmanoma.

1 pav. Paslaugų plėtros proceso modelis

*Šaltinis: Bonomi J. ir Spring S.M., (2013)

J.Bonomi ir S.M.Spring (2013) siūlo iš **trijų etapų susidedantį paslaugų plėtros modelį**. Modelį sudaro augimo (angl. emergence), adaptacijos (angl. accommodation) ir susijungimo (angl. consolidation) etapai (žr. 1 pav.). Šis modelis nuo kitų autorių siūlomų modelių skiriasi tuo, kad organizacijos nereikalauja sekti plėtros etapų tam tikra, iš anksto numatyta, tvarka. Pavyzdžiui, kūrimas → analizė → vystymas → įvedimas į rinką. Šis plėtros modelis taikomas tada, kai pati organizacija nori ir turi reikiamus pajėgumus plėtros procesui vykdyti. Pasak J. Bonomi ir S.M. Spring (2013), augimo etapas apima nežymius veiklos pakitimus tarp jau egzistuojančių paslaugų, jų vykdymui reikalingų išteklių ir pačių organizacijos pajėgumų juos įgyvendinti. Augimo etapo pradžia siejama su perspektyvios paslaugos identifikavimu. Tuomet organizacija svarsto ar ji yra pajėgi sukurti naują paslaugą, įvertinant visus kaštus, turimus išteklius ir savo veiklos pajėgumus. Sprendimas investuoti į paslaugos plėtrą veda prie kito -

adaptacijos etapo. Adaptacijos etapas, pasak autorių, parodo paslaugos plėtros suderinamumą su kita, jau vykdoma, organizacijos veikla. Plėtros procesas reikalauja naujos informacijos ieškojimo - esamos rinkos ar konkurentų situacijos analizės. Vykdamas procesą pasikeičia organizacijos poreikis ištekliams, veiklos pajėgumai. Galiausiai, pereinama prie susijungimo etapo, šis etapas pasiekiamas tada, kai organizacija gali aiškiai apibrėžti kaip bus vykdoma plėtra, kiek ji kainuos ir kokie rezultatai bus pasiekti. Šiame etape atliekami nedideli pakeitimai, kad reikalavimai keliama naujoms paslaugoms susivienodintų su keliamais jau egzistuojančioms. Dėl šios priežasties gali atsirasti poreikis žmogiškųjų išteklių augimui ar naujų aptarnavimo strategijų kūrimui. Taigi, remiantis Cooper (2013), būtų galima teigti, kad **sėkmingą plėtrą garantuoja sugebėjimas įvertinti tikslinių vartotojų poreikius, numatyti galimus konkurentų veiksmus ir pamatyti potencialias galimybes bei jomis pasinaudoti.**

Aktyvių vandens pramogų teoriniai aspektai

Šiuo metu pastebima, jog visame pasaulyje pramogos tampa vis aktualesnės ir užima vis didesnę svarbą žmogaus gyvenime ir šalies ekonomikoje. 2007 m. vien JAV pramogų industrijoje dirbo 2% visų šalies dirbančiųjų asmenų, o pati pramogų industrija užėmė 4,2% viso verslo, o 2010 m. – jau 2,7% dirbančiųjų asmenų ir sudarė 4,8% viso verslo (Pruskus, 2013). Poilsis prie vandens telkinių pastaruosiu metu įgavo naujų formų. Vis populiarsnės tampa įvairios pramogos, susijusios su vandeniu, kurios dažnai yra kaip tam tikro sporto išraiška, pritaikyta paprastam turistui.

Dabartinės aktyvios vandens pramogos, kokias jas mes žinome dabar, išsivystė per pastaruosius 50 metų. Kita vertus, didžiausias šuolis įvyko per pastaruosius 20-30 metų, kai išstobulėjo aktyvioms vandens pramogoms naudojama įranga (pvz.: lentos pagamintos iš putos ir stiklo pluošto mišinio, hidro kostiumai bei kitos aksesuarai). Iš pavienių aktyvių vandens pramogų entuziastų iki komercinio tokių pramogų plėtojimo buvo pereita tik per paskutinį dešimtmetį. **Pasaulyje dabar skaičiuojama per 10 mln. aktyvių vandens pramogų vartotojų** (Buckley, 2002). Kasmet skaičiuojant 12-16% augimą, aktyvios vandens pramogos tapo milijardų verta pasauline industrija. Numatoma, kad per ateinančius kelis dešimtmečius šis skaičius dar augs, kadangi aktyvių vandens pramogų kaina mažės ir dėl vis tobulėjančios įrangos joms reikės vis mažiau papildomų įgūdžių. Dėl šių priežasčių jos taps prieinamesnės platesnei rinkai.

Lietuvoje vandens pramogos yra mažai išnagrinėta sritis. Pagrindinis įstatymas Lietuvoje reglamentuojantis visą turizmo sektoriaus veiklą, Turizmo įstatymas (2015), nepateikia vandens pramogų apibrėžimo. Ši sritis plačiau nagrinėta užsienio autorių. R.Buckley (2002) **aktyvias vandens pramogas** apibrėžia kaip „<...> *pasilinksminimo ir emocinio atsipalaidavimo forma, apimanti intensyvią fizinę veiklą, kuri suteikia naujų, jaudinamų įspūdžių, adrenalino antplūdį, natūraliai ar dirbtinai suformuotuose vandens telkiniuose*“. Taip pat vandens pramogas nagrinėja G. Jenings (2007). Autorė išskiria 7 vandens pramogų rūšis: plaukiojimą laivais (angl. *boating*), plaukiojimą su vamzdeliu (angl. *scuba diving*), sportinę žvejybą (angl. *sport fishing*), motorizuotas vandens pramogas (angl. *motorized water sports*), vienadienės ekskursijos su laivu (angl. *one-day tours*), savarankišką veiklą, kaip buriavimas (angl. *self training experience*), plaukiojimą banglentėmis, burlentėmis, baidarėmis ir srauniomis kalnų upėmis (angl. *surfing, windsurfing, kayaking and whitewater rafting*). dalies aktyvių vandens pramogų. Kita vertus, G. Jenings (2007) pateikiamoje klasifikacijoje ne visos vandens pramogos gali būti laikomos aktyviomis, kadangi dalis jų yra pasyvios. R.Buckley (2002) analizuodamas Indijos ir Ramiojo vandenynų salose teikiamas aktyvias vandens pramogas pastebėjo, jog šias **pramogas galima skirstyti į dvi kategorijas - į pagrindines ir į substitucines**. Pagrindinėms aktyvioms vandens

pramogoms galima priskirti - **jėgos aitvarus, burlentes, banglentes, vandenlentes ir nardymą**. Jos yra išskiriamos kaip **pagrindinės**, nes savo prigimtimi iš paslaugų vartotojo reikalauja tam tikrų įgūdžių ir saugumo instruktažo, kad pramoga galėtų būti suteikta. Pagrindinės aktyvios vandens pramogos yra orientuotos į nišinių vartotojų dėl savo pobūdžio - didelės traumų tikimybė, sukeliama baimės jausmo. **Substitucinės aktyvios vandens pramogos** - tai pramoginio pobūdžio veikla ant vandens, naudojant papildomą įrangą, tačiau nereikalaujanti jokių papildomų įgūdžių. Dėl šios priežasties tokios pramogos yra prienamesnės platesniam vartotojų ratui. Šioms pramogoms autorius (Buckley, 2002) priskiria plaukiojimą motorizuotomis priemonėmis ant vandens (vandens motociklais, reaktyvinėmis skraidyklėmis ar elektrinėmis vandenlentėmis), taip pat plaukiojimą įvairiomis priemonėmis tempiant kateriu (pavyzdžiui, vandens slidėmis, parašiotu ar „padanga“).

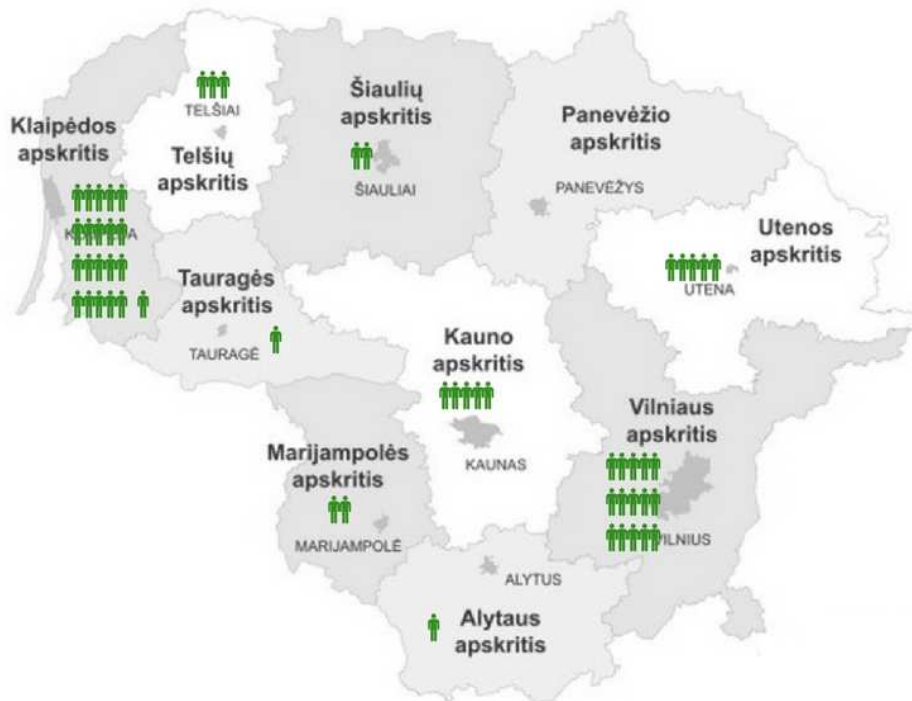
Norint objektyviai ir sistemiškai apibrėžti aktyvių vandens pramogų sampratą, reikėtų apjungti nuotykių turizmo, fizinio aktyvumo ir vandens pramogų elementus. Sporto terminų žodyne (Stonkus, 2002) **fizinis aktyvumas** yra apibrėžiamas kaip „<...> *laisvalaikio veikla, kuriai reikia fizinių pastangų, visuma aktyvių judesių* <...>“. Fizinis aktyvumas yra glaudžiai susijęs su aktyviomis vandens pramogomis. Šias veiklas sieja tai, kad abi apima tam tikrą laisvalaikio veiklą, kuri reikalauja didesnės energijos suvartojimo negu ramybės būsenoje. Pasak R. Jankauskienės (2008), fizinio aktyvumo pasirinkimas turi būti integruotas į gyventojų kasdienybę taip, kad būtų lengva, natūralu ir trokštama jį pasirinkti. Dėl šios priežasties aktyvios vandens pramogos yra puiki alternatyva pabodusiai mankštai ar apsilankymams sporto klubuose. Kita vertus, terminas „**nuotykių turizmas**“ mokslinėje literatūroje lietuvių kalba nėra dažnai sutinkamas. Turizmo terminų žodynas (2009) nuotykių turizmą apibrėžia kaip vieną iš turizmo rūšių, kai kelionės tikslas yra patirti naujų jaudinamų ir rizikingų įspūdžių bei pavojų ir save išbandyti natūralioje ar egzotiškoje aplinkoje. J. Swarbrooke ir kt. (2003) išskiria 10 nuotykių turizmo požymių: nežinomi rezultatai, pavojus ir rizika, iššūkis, numatytas atpildas, naujovės, stimuliacija ir jaudulys, atitrūkimas nuo tikrovės, tyrinėjimas ir atradimas, įsijautimas ir susitelkimas, prieštaringos emocijos. Tik visuma šių požymių turistui leidžia patirti nuotykių jausmą. Šie požymiai nusakantys nuotykių turizmą yra būdingi ir aktyvioms vandens pramogoms.

Nors aktyvios vandens pramogos, pirmiausiai, yra veikla, kuria yra užsiimama lauke, galima rasti ir alternatyvų uždarsese patalpose. Viena iš tokių galėtų būti vandens parkai. Anot R. Buckley (2002), Japonijoje esama tokių vandens parkų, kuriuose yra sukuriamos dirbtinės bangos, leidžiančios imituoti išorės vandenų sąlygas. Kita vertus, pasak autoriaus, norint su banglente čiuožti ant tokių bangų reikia ne tik specialios lentos, bet visiškai skiriasi ir plaukimo technika.

Aktyvių vandens pramogų plėtros galimybių Lietuvoje tyrimo rezultatai

Nustatyta, jog Lietuvos teritorijoje iš viso yra 54 aktyvių vandens pramogų teikėjai. Išanalizavus jų pasiskirstymą Lietuvos teritorijoje (žr. 2 pav.), galima teigti, jog **didžiausia paslaugų koncentracija yra Vakarų ir Pietryčių Lietuvoje**. Tyrimo metu nustatyta, jog Pietryčių Lietuvoje (28 paslaugų teikėjai) yra daugiau aktyvių vandens pramogų teikėjų lyginant su Vakarų Lietuva (25 paslaugų teikėjai). Nepaisant to, nustatyta, jog Klaipėdos apskrityje, vienoje iš Vakarų Lietuvos teritorijų, yra daugiausiai aktyvių vandens pramogų teikėjų. Reikėtų pabrėžti, jog pastebimas paslaugų teikėjų susitelkimas ties didžiausiais Lietuvos miestais - Vilniumi, Kaunu ir Klaipėda. Tai būtų galima paaiškinti tuo, jog aktyvioms vandens pramogoms plėtoti reikia didelių vandens telkinių kaip marios. Būtent Kuršių, Kauno ir Elektrėnų mariose galima rasti daugiausiai vandens pramogų.

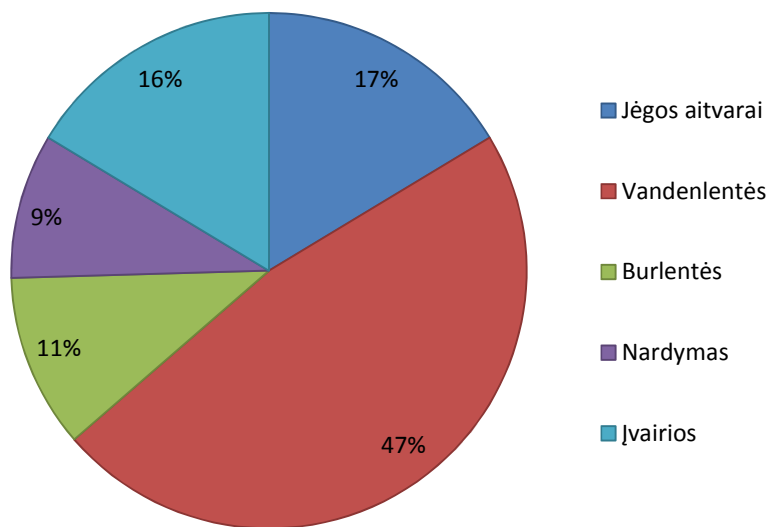

2 pav. Aktyvių vandens pramogų teikėjų pasiskirstymas Lietuvos teritorijoje

*Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis turizmas.lt, registrucentras.lt duomenimis

Nors aktyvios vandens pramogos Lietuvoje yra jau daugiau nei keliasdešimt metų, tik per pastaruosius 10 metų šis sektorius įgavo dabartinį savo pavidalą. Analizuojant laikotarpį nuo 2001 iki 2006 m. galima teigti, jog sektoriaus plėtra buvo nežymi, per metus atsirasdavo vos vienas naujas paslaugų teikėjas. Nuo 2007 iki 2009 m. metų pastebimas dinamiškas augimas. Per šį laikotarpį paslaugų teikėjų augimas buvo lygus net 60%. Tokį staigų sektoriaus augimą lėmė jėgos aitvarų sporto populiarėjimas Lietuvoje. Būtent šiuo laikotarpiu pastebimas didžiausias šios aktyvių vandens pramogų rūšies augimas. 2010 m. buvo nustatytas didžiausias aktyvių vandens pramogų paslaugų teikėjų smukimas per visą analizuojamą laikotarpį. Šiam smukimui įtakos galėjo turėti šalį tuo metu ištikusi ekonominė krizė. Dėl šio reiškinio, dauguma vartotojų atsisakė arba sumažino lėšas tokiems antriniam poreikiams kaip pramogos tenkinti. 2011-2013 metų laikotarpiu sektoriaus augimas po šalį siaubusios ekonominės krizės buvo lėtas, bet stabilus. Kita vertus, nuo 2013 iki dabar aktyvių vandens pramogų sektorius išgyvena, kone, didžiausią augimą per 10 metų. Šis augimas gana stabilus. Tokį spartų šuolį sektoriaus plėtrai suteikė intensyvus vandenlenčių parkų Lietuvoje kūrimasis per pastaruosius metus.

Išanalizavus duomenis (žr. 3 pav.) buvo pastebėta, kad **beveik pusę (47%) bendros pramogų pasiūlos sudaro vandenlečių parkai**. Galima daryti prielaidą, jog tam įtakos turėjo tai, jog įrengti vandenlenčių parką yra sąlyginai nebrangu, infrastruktūros įrengimas yra nesudėtingas ir greitas, o pačius parkus galima įrengti beveik visuose vandens telkiniuose. Vandenlenčių parko įrengimas galėtų atsiperkti vos per vieną sezoną. Mažiausią rinkos dalį (9%) sudaro pramoginis nardymas. Mažam susidomėjimui šia pramoga įtakos galėjo turėti Lietuvos gamtinės sąlygos (mažas matomumas po vandeniu dėl drumsto vandens), ilgas ir sudėtingas pasirengimas bei reikalinga papildoma įranga.

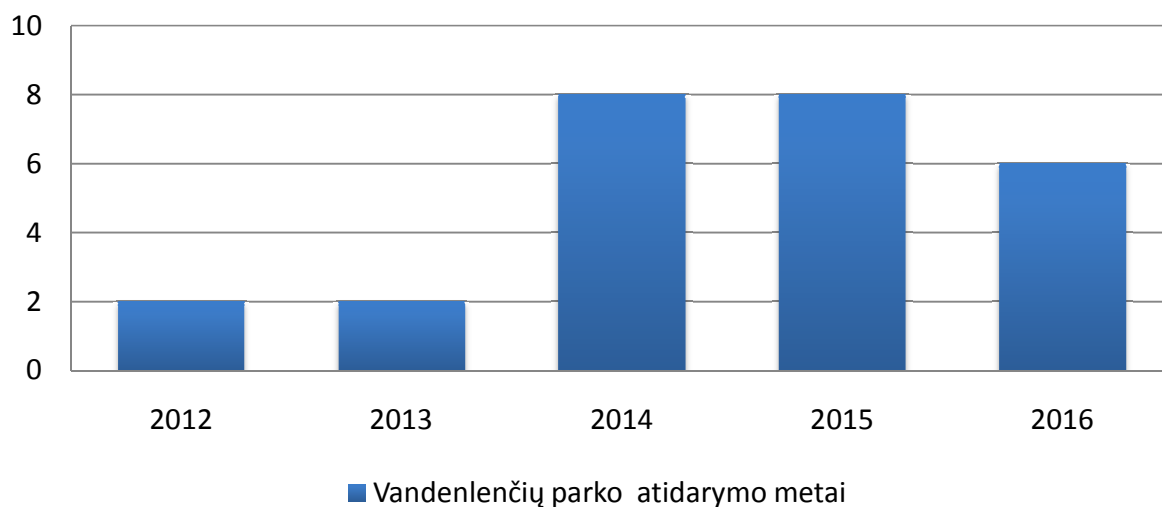
3 pav. Aktyvių vandens pramogų pasiūla Lietuvoje

*Šaltinis: sudaryta autorių

Apžvelgus bendrą aktyvių vandens pramogų situaciją Lietuvoje, toliau kiekviena kategorija nagrinėjama plačiau.

Jėgos aitvarai. Iš viso Lietuvoje galima rasti 9 kaitavimo mokyklas. Visos mokyklos yra įsikūrusios Klaipėdos apskrityje, 8 Svencelėje ir 1 Kintuose. Visose mokyklose paslaugos yra teikiamos tik sezono metu, tačiau adrenalino ištroškę mėgėjai snieglente šliuožia ir žiemą tiesiog ant sniego su aitvaru. Lietuvoje kaitavimo mokyklos veikia nuo 2001 metų. Paslaugų kainos visose mokyklose gana panašios: pažintinis kursas (2 val. + visas reikalingas inventorių) 45-50 Eur; pilnas kaitavimo kursas (6 val. + visas reikalingas inventorių) 240-250 Eur. Tik 3 iš 9 mokyklų teikia apgyvendinimo paslaugas, kurių kaina gali svyruoti nuo 5 iki 55 Eur (priklausomai nuo to ar gyvenama palapinėje ar atskirame kambaryje). Taip pat 3 iš 9 mokyklų organizuoja vaikų vasaros stovyklas. Už 7 dienų stovyklą vaikams gali tekti sumokėti nuo 350 iki 380 Eur. Taip pat reiktų išskirti tai, jog 5 iš 9 kaitavimo mokyklų suteikia tarptautinius IKO (angl. International Kiteboarding Organization) sertifikatus.

Vandenlentės. Iš viso Lietuvoje yra įsikūrę net 26 vandenlenčių parkai. Daugiausia jų yra įsikūrę Klaipėdos (7 parkai) ir Vilniaus (7 parkai) apskrityse. Visuose parkuose paslaugos yra teikiamos tik sezono metu. Kita vertus, kai kurie paslaugų teikėjai, pavyzdžiui Fox Spot vandenlenčių parkas įsikūręs Šiauliuose, yra išskirtinis ir vienas geriausių pavyzdžių kaip reikia kovoti su sezoniškumu. Atvėsus orams organizuojamos kitos žiemos pramogos kaip - pasivažinėjimas sniego motociklais ar kartingais ant ledo, čiuožinėjimas ant ledo po atviru dangum, jėgos aitvarais šliuožiama su snieglente ar slidėmis ir t.t.. Siūlydami alternatyvias pramogas paslaugų teikėjai savo klientus gali išlaikyti ištisus metus. Taip pat šis vandenlenčių parkas turi ir daugiausiai Facebook sekėjų - beveik 7 tūkst., kai kiti parkai 2-4 tūkst. Reiktų išskirti tai, kad nors pirmasis vandenlenčių parkas Lietuvoje atsirado dar 2011 m., didžioji dauguma parkų atsiradė tik per paskutinius trejus metus (žr. 4 pav.).

4 pav. Vandenlenčių parkų skaičiaus augimas

*Šaltinis: sudaryta autorių

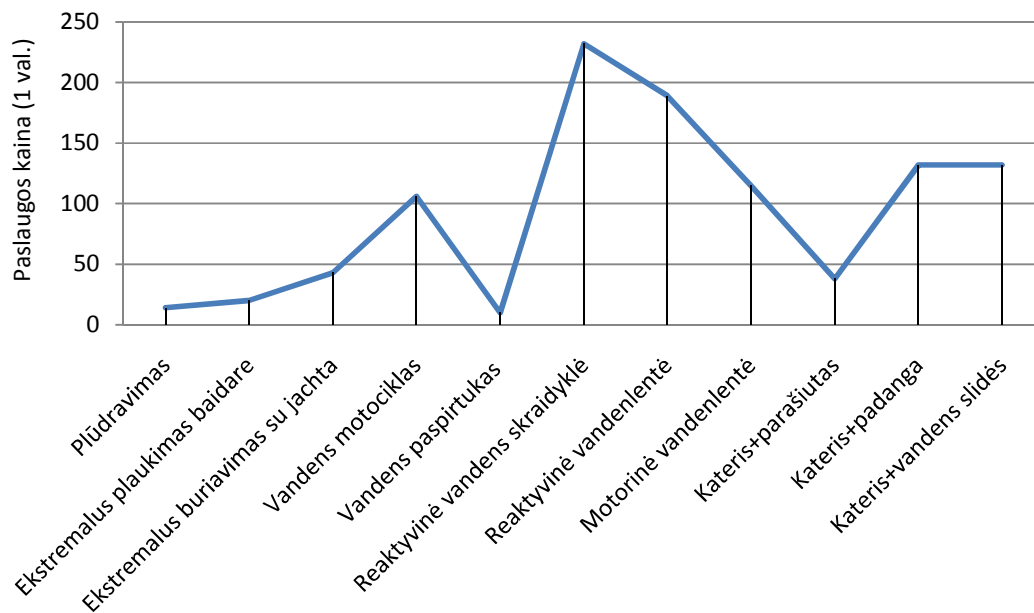
Vandenlenčių parkai lyginant su kitomis aktyviomis vandens pramogomis yra labiau prieinami vartotojams dėl ilgo darbo laiko. Didžioji dauguma parkų dirba nuo 10 val. iki 22 val. Vandenlenčių kainos priklauso nuo savaitės dienų - darbo dienomis plaukioti gali būti net 10-15 Eur pigiau lyginant su savaitgaliais. Vidutiniškai darbo dienomis kainos siekia apie 28 Eur už 1 val. pasiplaukiojimą, o savaitgaliais 33 Eur. Elektrėnų mariose ir Nidoje esantys vandenlenčių centrai šiek tiek skiriasi, nes neturi stacionarių trasų. Vietoj to yra naudojami greitaeigiai kateriai. Toks pasiplaukiojimas vandenlente yra kone dvigubai brangesnis - 1 val. pasiplaukiojimas gali kainuoti 80-100 Eur. Kita vertus, ne visi paslaugų teikėjai suteikia visą. Dauguma nemokamai suteikia tik šalną ir liemenę, todėl hidrokostiumo nuoma gali atsieiti papildomais 3-5 Eur. Lietuvoje daugiausiai vyrauja vandenlenčių parkai su 1 trasa. Daugiausiai trasų turi parkas WakeWay parkas įsikūręs Vilniuje, ten galima rasti net 8 skirtingas trasas.

Burlentės. Iš viso Lietuvoje yra 6 burlenčių mokyklos. Kadangi burlentės yra universalesnės lyginant su jėgos aitvarais, jų paplitimas yra didesnis. Burlenčių mokyklos yra įsikūrę šalia Kuršių, Elektrėnų ir Kauno mariose bei ant Galvės ežero. Pavieniai entuziastai taip pat mėgsta buriuoti ant Dusios ežero. Nors Lietuvoje burlentės pasirodė dar 1974 m. vasarą Nidoje, plačiau jos išpopuliarėjo tik apie 2010-2012 m. Buriavimo kursų kainos gana panašios pas visus paslaugų teikėjus. Savaitgalių kursų, kurių trukmė 6 val. su visa reikalinga papildoma įranga, kaina siekia apie 100 Eur. Kita vertus, Kuršių mariose įsikūrusios buriavimo mokyklos siūlo geresnes kainas - 6 val. kursų kaina čia siekia vos 60-80 Eur. Taip pat reikėtų išskirti, kad tik viena buriavimo mokykla Vėjas galvoje suteikia tarptautinius RYA (angl. Royal Yachting Association) sertifikatus.

Nardymas. Pramoginį nardymą siūlo tik 5 paslaugų teikėjai Lietuvoje. Nors Klaipėdoje veikiantis Oktopusas savo veiklą pradėjo 1999 m., pramoginis nardymas labiau išpopuliarėjo tik 2008-2009 m. Nėrimo kaina, į kurią įeina ir visa reikalinga įranga, panaši pas visus paslaugų teikėjus. Kaina siekia apie 50-55 Eur. Kai kurie paslaugų teikėjai suteikia papildomą paslaugą - povandeninę fotosesiją. Daugiausiai nardoma Platelių ežere, susirinkus didesnei grupei žmonių ir kituose Lietuvos ežeruose: Baltųjų Lakajų, Monio, Galvės, Alaušo ir kt. Taip pat yra galimybė nardyti Baltijos jūroje, kuri yra patraukli dėl daug nuskendusiu laivų, tačiau tai daugiausia daro

labiau patyrę narai. Nardymo plėtrą Lietuvoje itin stabdo gamtinės sąlygos - drumstas vanduo, labai trumpas sezonas.

Įvairios/substitucinės pramogos. Iš viso Lietuvoje galima suskaičiuoti 9 substitucinių pramogų teikėjus (žr. 4 pav.). Didžioji dauguma pramogų organizatorių paslaugas teikia Vilniaus apskrityje esančiose Elektrėnų mariose dėl tam tinkamų gamtinių sąlygų. Taip pat didelę įtaką šių pramogų pasiskirstymui Lietuvos teritorijoje turėjo Aplinkos ministro įsakymas Nr. 33-1584 (2010) „Dėl aplinkosaugos sąlygų plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“. Šiuo įsakymu buvo uždrausta vykdyti su substitucinėmis aktyviomis vandens pramogomis susijusią veiklą beveik visuose Lietuvos vandens telkiniuose išskyrus 8: Anykščių rajone esančiame Nevėžos ežere; Kėdainių rajone esančiame Juodkiškių tvenkinyje; Baltijos jūroje; Šilutės rajone esančiame Krokų įlankos ežere; Kuršių mariose; Nemuno deltos šakoje; Trakų rajone esančiame Galvės ir Margio ežeruose. Šiuo įsakymu buvo smarkiai sumažintos substitucinių aktyvių vandens pramogų plėtros galimybės Lietuvoje.

4 pav. Skirtingų substitucinių aktyvių vandens pramogų kainos skirtumai

*Šaltinis: sudaryta autorių

Substitucinių aktyvių vandens pramogų spektras yra žymiai platesnis lyginant su pagrindinėmis, kadangi galimos įvairios tos pačios pramogos variacijos. Pavyzdžiui, katerio tempiama pripučiamą padangą arba dar kitaip „spurga“ gali būti pakeista pripučiamu „bananu“ ar „pica“. Pagrindinis skirtumas tarp šios pramogos variacijų - vienu metu galinti plaukti žmonių kiekis ir sudėtingumo laipsnis, norint išsilaikyti ant vandens. Viena brangiausių pramogų šioje kategorijoje yra pasiplaukiojimas reaktyvine vandens skraidykle ar vandenlente. Tam įtakos turi tai, kad specialią įrangą, reikalingą šiai paslaugai teikti turi tik vienas paslaugų teikėjas Lietuvoje. Taip pat reikėtų pažymėti, kad ekstremalus plaukimas baidare, neturėtų būti siejamas su konkrečiais paslaugų teikėjais, o labiau su šiai pramogai reikalingomis upėmis ir jų atkarpomis. Toks vertinimas turėtų būti taikomas todėl, kad bet kuris baidarių nuomotojas paslaugų vartotoją

gali nuvežti į norimą upės atkarpą ir tai pavadinti „ekstremaliu plaukimu baidarėmis“. Vienintelis paslaugų teikėjas „Vilniaus baidarės“ teikia specialią įrangą pritaikytą ekstremaliam plaukimui baidarėmis.

Išanalizavus ir palyginus iš ekspertų interviu gautus duomenis išskirti pagrindiniai aspektai, turintys įtakos aktyvių vandens pramogų vystymui Lietuvoje bei ateities plėtros galimybėms. Toliau pateikiamos ekspertų išvalgos kiekvienu iš šių veiksmų. Ekspertiniai interviu buvo analizuoti taikant NVivo kompiuterizuotą kokybinių duomenų analizę, kuria užkodavus ir susisteminius gautą informaciją buvo išskirtos 7 pagrindinės teiginių grupės, apjungiančios visus klausimus, bei joms priskirti dažniausiai pasikartojantys atsakymai.

1 lentelė. Ekspertinio interviu kokybinė analizė

Teiginys	Atsakymas
Dabartinė aktyvių vandens pramogų situacija Lietuvoje	<i>Pastebimas smarkiai išaugęs susidomėjimas aktyviomis vandens pramogomis, labai stipriai populiarėjantis yra vandenlenčių sportas.</i>
Aktyvių vandens pramogų tendencijos pasaulyje ir Lietuvoje	<i>Aktyvių vandens pramogų tendencijas diktuoja Šiaurės Amerika (įvairios vandens pramogos) ir Vakarų Europos šalys: Vokietija (burlentės), Ispanija (jėgos aitvarai). Taip pat Egiptas (nardymas) ir Turkija (vandenlentės).</i>
Aktyvių vandens pramogų verslo plėtros galimybės Lietuvoje	<i>Didžiausias dėmesys skiriamas į jaunąją kartą. Organizuojamomis vaikų stovyklomis siekiama „užsiauginti“ naujus vartotojus, kurie ateityje galėtų tapti profesionalūs sportininkai. Taip pat didelis dėmesys yra skiriamas infrastruktūros plėtrai ir įrangos gerinimui, siekiant vartotojams užtikrinti aukštesnę paslaugų kokybę.</i>
Pagrindinės problemos stabdančios aktyvių vandens pramogų plėtrą Lietuvoje	<i>Didžiausių įtaką daro sezoniskumas, Lietuvos gamtinių sąlygų specifiškumas ir nuolatinė įstatyminės bazės kaita, kuri apriboja veiklos plėtrą.</i>
Aktyvių vandens pramogų sezono trukmė ir vidutinis užimtumas sezono metu	<i>Išskirtinai šiltuoju metų sezonu - birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais. Ypatingai didelis užimtumas yra savaitgaliais. Kita vertus, dėl prastų orų sezonas gali sutrumpėti. Iš viso skaičiuojama per sezoną 6-7 savaitgaliai per sezoną, kai oro sąlygos yra tinkamos.</i>
Aktyvių vandens pramogų vartotojų charakteristikos	<i>Galima išskirti dvi pagrindines grupes: pirmoji, entuziastai užsiimantys keliomis, fiziškai aktyviomis veiklomis, kurių amžius yra nuo 25 iki 35 metų, socialiai gerai apsirūpinę; antroji, jaunos šeimos su vaikais, kai tėvų amžius siekia 30-45 m., o vaikų nuo 8 iki 16 metų.</i>
Viešinimo svarba aktyvių vandens pramogų plėtrai	<i>Socialiniai tinklai yra pagrindinė rinkodaros priemonė. Didžiausias vartotojų pasiekiamumas yra per Facebook socialinį tinklą, per jį pasiekiamas apie 80% visų vartotojų. Taip pat svarbus internetinio puslapio turinys. Pagrindiniai pardavimo kanalai yra per internetinį puslapį ir grupinius/dovanų portalus (pavyzdžiui, grupinins.lt, beta.lt, geradovana.lt.). Kita vertus, jungimasis į turizmo klasterius ar asociacijas neatneša juntamos komercinės naudos.</i>

*Šaltinis: sudaryta autorių

Atlikus ekspertų apklausos analizę ir apibendrinus gautus rezultatus, galima teigti, kad šios srities ekspertų vertinimai tais pačiais klausimais sutampa. Ypatingai išryškėjo tai, jog **aktyvios vandens pramogos yra nišinė pramogų rūšis ir traukia specifinius vartotojus**. Kita vertus, jų skaičius yra pernelyg mažas, kad užtikrintų spartų šio sektoriaus augimą. Dėl šis **priežasties paslaugų teikėjai turėtų arba vienyti ir kurti bendrus paslaugų paketus**, arba ieškoti nišinių rinkų.

Pagrindinė darbo problema, atitinka empirinio tyrimo rezultatus ir gali būti apibūdinama kaip - žinių apie aktyvių vandens pramogų situaciją Lietuvoje trūkumas. Priežastys, dėl kurių kyla ši problema: bendradarbiavimo tarp atskirų paslaugų teikėjų nebuvimas; dėl įstatymų apribojimų,

netolygus paslaugų teikėjų pasiskirstymas Lietuvos teritorijoje; menkas aktyvių vandens pramogų spektras periferinėse Lietuvos vietovėse; informacijos trūkumas apie paslaugų teikėjus, vartotojų atžvilgiu (trūksta informacijos apie galimas apgyvendinimo/maitinimo/pramogų alternatyvas, esamą infrastruktūrą, jos pritaikymą žmonėms su negalia); sezoniškumas.

IŠVADOS

Aktyvios vandens pramogos tai pasilinksminimo ir emocinio atsipalaidavimo forma, kuri reikalauja didesnio energijos suvartojimo (taip, kad padažnėtų kvėpavimas ir suprakaituotų) negu ramybės būsenoje, leidžia patirti naujų jaudinamų ir rizikingų įspūdžių bei pavojų ir save išbandyti natūralioje gamtinėje aplinkoje. Aktyvias vandens pramogas galima skirstyti į pagrindines (jėgos aitvarai, burlentės, vandenlentės, nardymas) ir substitucines (plaukiojimas vandens motociklu, skrydis su parašiotu tempiant kateriui ir kt.). Pagrindinis skirtumas tarp šių dviejų kategorijų - papildomų žinių ir įgūdžių poreikis. Siekiant išbandyti pagrindinei kategorijai priskiriamas pramogas teks ne tik išklausti saugumo instruktažą, bet keletą ar net keliolika valandų mokintis, kad būtų galima mėgautis pramoga savarankiškai. Substitucinės pramogos nereikalauja papildomų įgūdžių, jų suteikiamas adrenalino kiekis yra mažesnis, jos tinkamesnės išbandyti visai šeimai.

Nors Lietuvoje yra pakankamai vandens išteklių ir galimybių vystyti aktyvias vandens pramogas, pastebima, jog turimas potencialas nėra pilnai išnaudojamas. Tam reikalinga tolimesnė plėtra, kad būtų pasiektas maksimalus rezultatas. Geriausiai žinomas ir plačiai taikomas plėtros planavimo ir valdymo metodas - strateginis planas. Buvo nustatyta, jog Lietuvos teritorijoje iš viso yra 54 aktyvių vandens pramogų teikėjai. Išanalizavus jų pasiskirstymą Lietuvos teritorijoje galima teigti, jog didžiausia paslaugų koncentracija yra Pietryčių Lietuvoje. Kita vertus, pastebima, kad pramogų pasiskirstymas Lietuvos teritorijoje yra netolygus - didžiausias paslaugų spektras yra randamas ties didžiausiais šalies miestais, o periferinėse šalies vietovėse jaučiamas šių paslaugų trūkumas. Tyrimo metu buvo nustatyta, jog populiariausia aktyvių vandens pramoga - vandenlentės. Šių paslaugų teikėjų skaičius, kone, dvigubai viršija kitus pramogų organizatorius. Atlikta esamos situacijos analizė patvirtino, kad kaip pagrindines problemas galima išskirti: sezoniškumą, dažną įstatymų kaitą, Lietuvos klimatinių sąlygų ypatumus.

Atlikus ekspertų apklausos analizę ir apibendrinus gautus rezultatus, galima teigti, kad šios srities ekspertų vertinimai tais pačiais klausimais sutampa. Ypatingai išryškėjo tai, jog aktyvios vandens pramogos yra nišinė pramogų rūšis ir traukia specifinius vartotojus. Kita vertus, jų skaičius yra pernelyg mažas, kad užtikrintų spartų šio sektoriaus augimą. Pagrindinė darbo problema, atitinka empirinio tyrimo rezultatus ir gali būti apibūdinama kaip - žinių apie aktyvių vandens pramogų situaciją trūkumas, tam kad būtų galima nustatyti potencialias ateities plėtros kryptis. Pagrindinės priežastys, dėl kurių kyla ši problema: bendradarbiavimo tarp atskirų paslaugų teikėjų nebuvimas; nepakankamai išplėtotą aktyvioms vandens pramogoms reikalinga infrastruktūra (pakrantės užžėlusios nendrėmis, akmenuotas dugnas pavojingas vartotojams, nėra išasfaltuoti keliai); menkas aktyvių vandens pramogų spektras kaimiškose vietovėse; informacijos trūkumas (vietovių aprašų, trasų žemėlapių, pagrindinių ir papildomai teikiamų paslaugų trūkumas, ženklavimo nebuvimas).

Visi paslaugų teikėjai jaučia ryškią sezoniškumo įtaką. Šią problemą puikiai eliminavo tie paslaugų teikėjai, kurie pradėjo teikti platų papildomų paslaugų asortimentą. Teikiamos maitinimo, dviračių, irklėnčių, baidarių nuomos paslaugos, renginių ir vaikų stovyklų

organizavimas padeda ne tik sumažinti sezoniškumo įtaką, bet ir išlaikyti pastovią lojalių klientų bazę.

LITERATŪRA

1. *Aiškinamasis turizmo terminų žodynas: lietuvių ir anglų kalbomis*. 2009 / A. Armaitienė Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 167 p. ISBN 978-5-420-01644
2. Bonomi J., Spring S.M., 2013. New service development: managing the dynamic between services and operations resources. *International Journal of Operations & Production Management*, Nr. 33 (7), p. 800-827. ISSN: 0144-3577.
3. Buckley R., 2002. Surf Tourism and Sustainable Development in Indo-Pacific Islands. I. The Industry and the Islands. *Journal of Sustainable Tourism*, Nr. 10 (5), p. 405-424. ISSN 0250-8281.
4. Bullinger H., Fähnrich K., Meiren T. 2003. Service engineering—methodical development of new service products. *International Journal of Production Economics*, Nr. 85 (3), p. 275-287. ISSN 2214-7160.
5. Cooper R. G. 2013. New Products - What Separates The Winners From The Losers And What Drives Success. *The PDMA Handbook of New Product Development*. Canada: Wiley. ISBN 978-0-470-64820-9.
6. Jankauskienė R., 2008. Lietuvos gyventojų fizinio aktyvumo skatinimo strategija: kūno kultūra ar kūno kultas? *Medicina*, Nr. 44 (5), p. 346-355. ISSN 1010-660X. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bit.ly/2h2p9Hm>>
7. Jennings G., 2007. *Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences*. Burlington: Butterworth-Heinemann, p. 1-20. ISBN 978-0-7506-6181-2.
8. Kotler P., Keller L. K., 2007. *Marketingo valdymo pagrindai*. Klaipėda: Logitema. ISBN 978-9955-98-526-6.
9. Krishnan V., Karl U. 2001. Product development decisions: A review of the literature. *Management Science*, Nr. 47 (1), p. 1–21. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. spalio 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bit.ly/2gS5nRM>>
10. *Lietuvos ilgalaikės raidos strategija*. 2002. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bit.ly/2gRheR0>>
11. Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas. 2015. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bit.ly/2enK614>>
12. Pruskus V., 2013. Pramogos kaip komunikacijos forma: samprata ir socialinės funkcijos. *SANTALKA: Filosofija, Komunikacija*, Nr. 21 (1). ISSN 2029-6320.
13. Stonkus S., 2002. *Sporto terminų žodynas*. Kaunas: LKKA. ISBN 9986569710.
14. Swarbrooke J., Beard C., Leckie S., Pomfret G., 2003. *Adventure Tourism The New Frontier*. Burlington: Butterworth-Heinemann. ISBN 0750651865.
15. THR - Assessores en Turismo Hotelaria y Recreación, S.A. (2006). *10 Productos estratégicos para o desenvolvimento do turismo em Portugal - Turismo Náutico*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2016 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bit.ly/1PuYTDt>>

THE DEVELOPEMENT OF ACTIVE WATER ENTERTAINMENT IN LITHUANIA

Edgaras Vaškaitis, Gabija Liaudanskytė

Klaipeda university, Health science faculty, Recreation and tourism department
edgaras.vaskaitis@gmail.com; gabija.liaudanskyte@gmail.com

SUMMARY

This article analyzes the current situation and the development of active water entertainment in Lithuania. In the introduction the work problem is raised as lack of information about the present active water entertainment situation in Lithuania for this reason there is no information about possible directions of the development.

The first part of the article analyzes scientific sources that define what is active water entertainment and how it is classified. Moreover, it discusses theoretical aspects of services and its development. The second part describes quantitative collection of research data. The descriptive situation analysis (legal/strategic document and current situation analysis) and interview of expert (individual, purposeful, unstructured) were applied. The results of research were interpreted and revealed that the distribution of active water entertainment in Lithuania is uneven, the biggest concentration of services is Southeast Lithuania; wakeboard parks are the most popular form of active water entertainment in Lithuania and dominates the market. The most common problem regarded by services providers were seasonality and frequent changes of laws.

The conclusions are given at the end of the final paper that active water entertainment is rapidly growing segment of tourism. Even though Lithuania has everything you need to develop active water entertainment, it is noticed the potential is not fully used yet.

Key word: active, water entertainment, development prospects, development in Lithuania.